कपिलवस्तु जिल्लाका

स्थानीय तहमा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण मूलप्रवाहिकरण रणनीति निर्माणको प्रतिवेदन

स्थानीय तहको नामः यशोधरा गाउँपालिका, कपिलवस्तु ।

१. पृष्ठभुमि (Background)

नेपालको संविधान २०७२ को प्रस्तावनामा वर्गीय, जातीय, क्षेत्रीय, भाषिक, धार्मिक, लैंगिक विभेद र सबै प्रकारका जातीय छुवाछूतको अन्त्य गर्ने तथा आर्थिक समानता, समृद्धि र सामाजिक न्याय सुनिश्चित गर्न समानुपातिक समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने संकल्प गरिएको छ । छुवाछुत तथा भेदभाव विरुद्धको हक, धार्मिक स्वतन्त्रताको हक, भाषा तथा संस्कृतिको हक, महिला, वालवालिका, दलित आदीको हक, सामाजिक न्यायको हक, ज्येष्ठ नागरिकको हक, सामाजिक सुरक्षाको हक लगायतका मौलिक हकहरु संविधानमा व्यवस्था गरिएको छ । महिलाको हक सम्वन्धी धाराले समान वंशीय अधिकार, सुरक्षित मातृत्व र प्रजनन स्वास्थ्य सम्वन्धी अधिकार, राज्यका सवै सरकारमा सहभागिता हुने अधिकार, सम्पत्ति तथा पारिवारीक मामिला सम्बन्धी अधिकार, शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगार र सामाजिक सुरक्षामा सकारात्मक विभेदको व्यवस्था गरेको छ ।

संविधानमा महिला विरुद्ध हुने हिंसाजन्य कार्यहरुलाई कानून बमोजिम दण्डनीय हुने व्यवस्था गरेको छ । समानताको हक अन्तरगत सामाजिक र सांस्कृकित रुपले पछाडि पारिएका समुदाय समेतको संरक्षण, सशक्तिकरण र विकासको लागि संविधानले विशेष प्रावधानहरुको थप व्याख्या गरेको छ । सामाजिक न्यायको हकले राज्यका हरेक सरकारहरुमा समावेशी र समानुपातिक प्रतिनिधित्वको सिद्धान्तका आधारमा जनताको सहभागिताको अधिकारको व्यवस्था गरेको छ । राज्यका नीतिहरुमा सामाजिक न्याय र समावेशीकरण सम्वन्धी नीतिहरु सामाजिक सुरक्षा र सामाजिक न्याय प्रदान गर्दा सबै लिङ्ग, क्षेत्र र समुदायभित्रका आर्थिक रुपले विपन्नलाई प्राथमिकता प्रदान गर्ने उल्लेख गरिएको छ ।

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण (लैससास) सम्बन्धी व्यवस्था प्रस्तावनमा नै उल्लेख गरिएको छ । यसका अलावा दफा ११ को गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको काम, कर्तव्य र अधिकारको उपदफा (२) (त) मा जेष्ठ नागरिक, अपांगता भएका व्यक्ति र असक्तहरुको व्यवस्थापन गर्ने जिम्मेवारी अन्तर्गत विभिन्न क्रियाकलापहरु संचालन गर्ने अधिकार प्रदान गरेको छ भने दफा २४ उपदफा (२) मा स्थानीय तहले योजना बनाउँदा नेपाल सरकार, प्रदेश सरकारको नीति, लक्ष्य, उद्देश्य, समयसीमा र प्रक्रियासँग अनुकूल हुनेगरी सुशासन, वातावरणमैत्री, बालमैत्री, जलवायु परिवर्तन अनुकुल, विपद् व्यवस्थापन, लैंगिक तथा सामाजिक

समावेशीकरण अन्तर सम्बन्धित विषयलाई ध्यान दिनु पर्नेछ भन्ने व्यवस्था उल्लेख गरिएको छ । यसैगरी सोही दफाको उपदफा (३) गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले आफ्ना योजना बनाउँदा महिला बालबालिका तथा पिछडिएका वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने, लैंगिक समानता तथा समाजिक समावेशीकरण अभिबृद्धि हुने खालका योजना तथा कार्यक्रमहरुलाई प्राथमिकता दिनु पर्नेछ भनी उल्लेख गरेको छ ।

यसै गरी वडा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार अन्तर्गत तथ्यांक अद्यावधिक तथा संरक्षण अन्तर्गत खण्डीकृत तथ्यांक संकलन, विकास कार्य अन्तर्गत बालविवाह, बहुविवाह, लैङ्गिक हिंसा अन्त्य गर्ने आदि व्यवस्था गरिएको छ भने स्थानीय तहको योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन अन्तर्गत योजना तर्जुमा प्रकृयामा महिला तथा पिछडिएको वर्गको सहभागितामा जोड दिइएको, योजना बनाउदा महिला, बालबालिका तथा पिछडिएका वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने योजना छनौटमा जोड दिंदै लैससास प्रवर्द्धन गर्ने व्यवस्था गरिएको ।

सन् २०१५ को सेप्टेम्बरमा सम्पन्न संयुक्त राष्ट्रसंघको साधारण सभाले २०१६ देखी २०३० सम्ममा हासिल गर्नुपर्ने दिगो विकासका १७ वटा लक्ष्य र १६९ वटा उपलक्ष्यहरु पारित गरेको छ । दिगो विकासका लक्ष्यहरुले विशेष गरी हरेक व्यक्तिको स्वाभिमान, स्वतन्त्रता, समानताका साथै भोक, गरीबीको अन्त्य गर्दै शिक्षित तथा स्वस्थ जीवनयापनका लागि परिकल्पना गर्दछ । यसका साथै यी लक्ष्यहरुले गरिबीको रेखामुनी रहेका बालबालिका, किशोरकिशोरी, महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, यौनिक अल्पसंख्यक, पछाडि पारिएका समुदाय जस्तै दलित, जनजाति, आदिवासीहरुको आवश्यकताहरुलाई समेट्ने उद्देश्य राखेको छ । चरम गरीविको अन्त्य गर्न, असमानता हटाउन, विभेदसँग लड्न र पछाडि परेका व्यक्ति र समुहको द्रुत गतिमा प्रगति गर्नका लागि कोही पनि पछाडी नछुटुन (Leave no one behind) भन्ने मुख्य सिद्धान्तलाई दिगो विकासका लक्ष्यहरुले अंगिकार गरेको छ । दिगो विकास लक्ष्यले व्यक्तिको मर्यादालाई विकासको मुख्य आधारको रुपमा स्थापित गरेको छ । कोहि पनि पछि नछुटुन भन्ने अवधारणाले समावेशी र दिगो विकासका उपलब्धि र नतिजा प्राप्तिका लागि विशेषत परम्परागत रुपमा सिमान्तकृत, विपन्न र जोखिम अवस्थामा रहेका व्यक्ति र समुहलाई विकासको प्रकृयामा ल्याउने कुराको सुनिश्चित गर्दछ । दिगो विकास लक्ष्य सामाजिक, आर्थिक र वातावरणीय विकासको एक विश्वव्यापी अवधारणा हो । सन् २०३० सम्ममा सबै प्रकारका विभेदहरु उन्मुलन गरी समानता र न्यायमा आधारित समाजको आधार तयार गर्न आवश्यक पर्ने लक्ष्यहरु राखिएका छन् । दिगो विकासका लक्ष्यहरुले समानता र न्यायमा आधारित समाज, मानव, पृथ्वी, समृद्धि, शान्ति जस्ता सवालहरुको साझेदारीमार्फत संभव छ भनी प्रतिवद्धता जनाएको छ । लैङ्गिक समानता दिगो विकास लक्ष्य मध्येको एक महत्वपुर्ण लक्ष्य हो जुन लक्ष्य नं. ५ मा राखिएको छ । यसका साथै लैङ्गिक समानता सबै लक्ष्यहरुमा मुलप्रवाहीकरण (Cross cutting issue) गरिएको छ ।

पन्ध्रौ योजना (आर्थिक वर्ष २०७६/७७-२०८/८१) को आधारपत्रमा (क) लैङ्गिक समानता तथा महिला सशक्तिकरण, (ख) बालबालिका तथा किशोरकिशोरी (ग) जेष्ठ नागरिक (घ) अपाङ्गता भएका व्यक्ति (ङ)

सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण (च) समावेशीकरण लगायतका विषयहरुलाई छुट्टै शिर्षकका रुपमा राखिएको छ ।

संबिधानद्वारा प्रदत्त हकहरुको कार्यान्वयन गर्न तथा समानुपातिक समावेशीका आधारमा राज्य संरचनाका सबै अङ्गहरूमा महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, मधेशी, मजदूर, किसान, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, पिछडिएका वर्ग र क्षेत्र सबैलाई सहभागी गराउने संवैधानिक व्यवस्था गरिएको परिप्रेक्ष्यमा सामाजिक विविधता बीचको असमानता, सामाजिक बञ्चितिकरणका कारण सामाजिक समूहको विकास सूचकहरूमा भएको कमजोर अवस्था र सामाजिक, आर्थिक तथा प्रशासनिक क्षेत्रमा रहेको पहुँचको अन्तरलाई न्युन गर्न आवश्यक रहेको छ ।

लैससासका मुद्दाहरूलाई संघ सरकारले नीतिगत तथा कानूनी सुधार गर्दै लगिरहेको सन्दर्भमा स्थानीय सरकारद्धारा संचालन हुने योजना तथा कार्यक्रमलाई लैंङ्गिक समानता र सामाजिक समाबेशीकरण मैत्री बनाउनका लागि र संवैधानिक एवम् कानूनी प्रावधान तथा राज्यले अन्तर्राष्ट्रिय तहमा व्यक्त गरेको प्रतिबद्धता अनुसार कार्य गर्न एवम् नेपालको संविधानको धारा २१४ र २२१ को उपधारा (१) को अधिकार तथा स्थानीय सरकार स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ को उपदफा (२) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी स्थानीय तहमा लैंगिक तथा सामाजिक समाबेशी विकासलाई प्रवर्द्धन गर्न यशोधरा गाउँपालिकाको यो लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण मूलप्रवाहीकरण रणनीति तर्जुमा गरिएको छ ।

२ उद्देश्य (Objectives)

लैससास मूलप्रवाहीकरण रणनीति तर्जुमाको मुख्य उद्देश्य लैससास अवधारणा अनुसार यसको प्रयोगलाई सरलीकृत रुपमा स्थानीयकरण गरी स्थानीय सरकारले गर्ने सम्पूर्ण विकासका कार्यहरुलाई लैससास उत्तरदायी र दिगो बनाउन आर्थिक श्रोतको सुनिश्चता, उपलब्धीको समतामूलक वितरण र उपयोगी बनाउने रहेको छ । यसका बिस्तारित उद्देश्यहरु यस प्रकार छनः

(क) लैंगिक समानता तथा समाजिक समावेशीकरण मूलप्रवाहीकरण रणनीति मार्फत स्थानीय सरकारको संस्थागत संरचना र कार्यक्रमहरुमा महिला र सामाजिक रुपमा वहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहहरुलाई समाबेश गरी, लैगिक समानता र सबै जातजाति तथा समुदायको अर्थपूर्ण सहभागिता गराई लैङ्गिक अन्तर तथा सामाजिक विभेद प्रभावलाई सम्बोधन गर्दै लैङ्गिक मूलप्रबाहिकरण र सशक्तिकरण गर्दै लैजाने ।

(ख) महिला र सीमान्तकृत समुहहरुलाई समावेश गरि उनीहरुको योजनाबद्ध रुपमा व्यक्तिगत र सामूहिक क्षमता अभिबृद्धि गरी स्थानीय तहको विकास प्रक्रियामा निर्णायक तथा अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गरी आर्थिक तथा सामाजिक सशक्तिकरण गर्ने ।

(ग) स्थानीय सरकारको सवै कार्यक्रम, योजना र आयोजनाको प्रत्येक चरणमा लैससास दृष्टिकोणबाट अनुगमन तथा मूल्याँकन गर्ने र यसलाई संस्थागत गर्दै लैजाने ।

(घ) लैससास सम्बन्धी नीति निर्माण तथा प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न केन्द्र, प्रदेश, बिभिन्न प्रतिष्ठान, आयोग, समिति, दातृ निकाय, गैरसरकारी निकाय र स्थानीय सरकार आदि संग समन्वय, सहकार्य र सहजीकरण गर्ने ।

३ कार्यक्रमको मुख्य उपलब्धिहरु (Outputs Delivered)

प्रदेश प्रशिक्षण प्रतिष्ठान, नेपालगंज, बाँकेसँगको सम्झौता बमोजिम कपिलवस्तु जिल्लाका दश वटै स्थानीय तहहरुको लैङ्गिक समानता तथा समाजिक समावेशीकरण मूलप्रवाहीकरण रणनीति तजुमा गर्ने सिलसिलामा गरिएको गोष्ठी, समूहगत छलफल र प्रमुख व्यक्ति अन्तरवार्ताका आधारमा **यशोधरा गाउँपालिकामा** निम्न बमोजिमको उपलब्धी हासिल भएको छ :

(क) नेपालको संविधान २०७२, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, गाउँपालिकाबाट जारी भएका कानून लगायत स्थानीय तहसँग सम्बन्धित कानूनमा लैससासका विषयमा भएको व्यवस्थाबारे पूर्ण जानकार गराउन सफल ।

(ख) स्थानीय तहको योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमनका क्रममा लैससासलाई कसरी समाहित गर्ने कुरामा स्पष्ट पार्न सकियो ।

(ग) पदाधिकारी, कर्मचारी र सरोकारवालाहरु लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको विषयमा थप स्पष्ट हुनु भएको छ ।

(घ) जवाफदेहीताका औजारहरु जस्तै : सार्वजनिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परीक्षण गर्दा यस विषयलाई कसरी सम्बोधन गर्ने भन्ने सम्बन्धी जानकारी भयो ।

(ङ) लक्षित वर्गका लागि तर्जुमा र कार्यान्वयन भएका र भैरहेका कार्यक्रम तथा बजेटको समीक्षा गरी देखिएका कमी कमजोरीहरुलाई सच्याउँदै लैजाने विषयमा सहमत भइयो ।

(च) लक्षित वर्गका लागि के कस्ता योजना तथा कार्यक्रम र तिनीहरुको छनौट प्रक्रिया कसरी भन्ने विषयमा व्यापक छलफल र परामर्श भयो ।

(छ) स्थानीय तहले लक्षित वर्गका लागि छुट्याउनु पर्ने न्यूनतम बजेटका सम्बन्धमा सहमत भइयो ।

४ विधि (Methodology)

स्थानिय तहको लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण मूलप्रवाहीकरण रणनीति तर्जुमा गर्दा यशोधरा गाउँपालिकामा लैससासको दृष्टिकोणले समावेशी कार्यदल बनाई कार्यको शुरुवात गरिएको थियो । लैससास मूलप्रवाहीकरण रणनीति तर्जुमा गर्दा निम्न विधिहरु अपनाईएको थियो ।

क. दस्तावेज समिक्षा : लैससास कार्यदल सहित परामर्शदाताहरुको टोलीले स्थानीय तहको दस्तावेजहरू (ऐन, कानून, नीति, कार्यविधि, बार्षिक योजना, बार्षिक प्रतिवेदन, आर्थिक प्रतिवेदन,

पार्श्वचित्र, विभिन्न समयमा भएका निर्णयहरू, लैससास बजेट परीक्षण प्रतिवेदन आदिको लैससासको दृष्टिकोणबाट विस्लेषण र पुनरावलोकन गरियो ।

ख. कार्यशाला गोष्ठी आयोजना : यशोधरा गाउँपालिकामा मिति २०७८ चैत २ र ३ गते लैससास मूलप्रवाहीकरण रणनीति तर्जुमा गोष्ठी सञ्चालन गरी लैससासको अवधारणा, नीति/रणनीतिको आवश्यकता, यसको महत्व, उद्देश्य एवं आगामी रणनीतिको खाकाका विषयमा प्रस्तुतिकरण र छलफल आयोजना गरियो ।

ग. लक्षित समुदाय छलफल (Focus Group Discussion) : कार्यशाला गोष्ठी पश्चात रणनीति तर्जुमाका सरोकारवालाहरुमध्ये - जितनारायण यादव, अपाङ्ग समुदाय, सुमिता मुराऊ, किशोरी अधिकार मञ्च, शारथा कुर्मी, गरिवी निवारण महिला समूह लगायत अन्य सहभागीहरुसँग गाउँपालिकाले लैससासको क्षेत्रमा विगतमा गरेका अभ्यास, वर्तमान अवस्था र आगामी दिनमा चाल्नु पर्ने कदमका बारेमा छलफल एवं अन्तरक्रिया गरिएको थियो ।

घ. सवल, सुधारात्मक, अवसर र चुनौती विश्लेषण (SWOT analysis) : परामर्शदाताको टोलीले सहभागितात्मक विधिका आधारमा कार्यशालाकै अवधिमा लैससासका लागि विगतमा भए गरेका गतिविधिहरु र अनुभवको आधारमा स्थानीय तहको लैससास सम्वन्धी सवल पक्ष, सुधार गर्नुपर्ने पक्ष, अवसर र चुनौती पहिचान गरिएको थियो ।

ङ. मुख्य सुचना दातासँग अन्तरवार्ता (Key Informant Interview) लैससास मूलप्रवाहीकण रणनीति तर्जुमासँग सम्वन्धित सुचना संकलन र लैससास प्रकृयामार्फत आएका नतिजाहरुको वारेमा पुष्ट्याई तथा थप जानकारी लिनका लागि स्थानीय तहका मुख्य सरोकारवालाहरुमध्ये - कन्यावती उपाध्याय, उपाध्यक्ष, ईलावती कोरी, महिला सदस्य, राहुल पाठक, बालमैत्री संयोजक, कृष्णनाथ पाण्डेय, सामाजिक विकास अधिकृत लगायतस अन्तरवार्ता तथा छलफल गरिएको थियो ।

च. रणनीति मस्यौदा तयारी : विद्यमान ऐन कानूनको समीक्षा, कार्यशाला गोष्ठीको आयोजना, समूहगत छलफल, मुख्य सूचनादातासँगको अन्तरवार्ताका आधारमा रणनीतिको मस्यौदा तयारी गरिएको थियो ।

छ. मस्यौदा उपर छलफल र राय सुझाव : रणनीतिको मस्यौदा तयार भए पश्चात सम्बन्धित पालिकमा गई पुनः सरोकारवालाहरु समक्ष मस्योदा प्रस्तुत एवं छलफल र राय सुझाव लिने कार्य गरिएको थियो ।

ज. अन्तिम मस्यौदा पेश : रणनीतिको मस्यौदा उपल प्राप्त राय सुझावका आधारमा अन्तिम मस्यौदा तयार गरी सम्बन्धित पालिकाहरुमा पेश गरिएको थियो ।

५. समस्या तथा चुनौतिहरु (Issues and problems observed)

प्रदेश प्रशिक्षण केन्द्र, नेपालगंज, बाँकेसँगको सम्झौता बमोजिम कपिलवस्तु जिल्लाका दश वटै स्थानीय तहहरुको लैङ्गिक समानता तथा समाजिक समावेशीकरण मूलप्रवाहीकरण रणनीति तजुमा गर्ने सिलसिलामा गरिएको गोष्ठी, समूहगत छलफल र प्रमुख व्यक्ति अन्तरवार्ताका आधारमा निम्न बमोजिमको समस्या र चुनौतीहरु महशुस गरिएको छ :

(क) जातीय, छुवाछुत, बाल विवाह, बहुविवाह, लैङ्गिक हिंसा जस्ता सामाजिक कुरीतिहरू रोक्न चुनौती ।

(ख) लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको क्षेत्रमा लगानी गर्न कुनै निश्चित मापदण्ड वा निर्देशिका नभएकाले यसमा गाउँपालिकाले आफ्नो स्वेच्छाले बजेट विनियोजन गर्ने हुँदा सबै वर्गको मागलाई सम्बोधन गर्न कठिन ।

(ग) महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेका समुदायको सहभागिता सुनिश्चिततताको अवस्था नदेखिएको ।

(घ) लै.स.सा.स. सम्बन्धी व्यवहारिक अभ्यास कम भएकाले यसको जग बसाउन समय लाग्ने ।

(ङ) लैससास सम्बन्धी कार्यक्रमका लागि बजेटको सीमा सम्बन्धी नीतिग व्यवस्था नभएको, गाउँपालिकाको प्राथमिकता पूर्वाधार विकासमा बढी देखिएकाले लैससास सम्बन्धी योजना र कार्यक्रम तर्जुमाका लागि लागि आवश्यक स्रोतहरूको कमी हुनसक्ने ।

६ मुख्य निर्णय तथा सुझावहरु (Key Decisions / Recommendations)

(क) लैससास सम्बन्धी नीति, कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गर्दा खण्डिकृत तथ्याँक र अवस्था विश्लेषणलाई आधार मानी कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गर्ने र तत् तत् योजना कार्यान्वयन तथा अनुगमनमा ती वर्गका प्रतिनिधिहरु समेतको सहभागिता गर्ने विषयमा गाउँपालिका सकारात्मक रहेको ।

(ख) गाउँपालिकाले ऐन, नियम, नियमावली, कार्यविधि, निर्देशिका वा अन्य नीतिगत निर्णयको मस्यौदा तयार गर्दा लक्षित वर्गका प्रतिनिधि समेतलाई संलग्न गराई तर्जुमा गरिने कानून लैससासमैत्री बनाउन पहल गर्ने ।

(ग) गाउँपालिकाले हालसम्म लैससासको क्षेत्रमा विभिन्न कार्य गरेको देखिएता पनि आगामी दिनमा तर्जुमा गरिने नीति कानुन र संरचनामा लैससासलाई कसरी मुलप्रवाहीकरण गर्न सकिन्छ भन्ने विषय स्पष्ट उल्लेख गरेर लैजाने कुरामा सहमत भइयो ।

(घ) पदाधिकारी तथा कर्मचारीलाई लैससासका विषयमा अझ बढी जानकार बनाउन यस सम्बन्धी अभिमुखीकरण वा तालिम कार्यक्रम आयोजना गरी लैससास मैत्री वातावरणको सृजना गर्ने ।

(ङ) लैससास योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्यविधि बनाउने, जसमा यस क्षेत्रमा खर्च गरिने बजेटको न्यूनतम सीमा उल्लेख गर्ने ।

७. सिकाई (Learning) बुंदागत रुपमा उल्लेख गर्ने

- यस गाउँपालिकामा करीव ८५% मधेशी समुदायको बाहुल्यता रहेको र यिनीहरु मध्ये अधिकांश समूह बञ्चिति समूहमा परेका भनिएका महिला, दलित, आदिवासी, जनजाति, लोपुन्मुख वर्गका व्यक्तिहरु रहेकाले मूलप्रवाहीकरण मार्फत बढी भन्दा बढी लैससास सम्बन्धी क्रियाकलापहरु गर्नु पर्ने देखियो ।
- लैससास सम्बन्धी कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गर्दा खण्डिकृत तथ्याँक र अवस्था विश्लेषण गरेर मात्र गर्दा प्रभावकारी हुने देखियो ।
- लक्षित वर्ग विशेष गरी नेत्रहीन र अन्य अपाङ्गगता भएका व्यक्तिहरुको क्षेत्रमा योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा उनीहरुको संलग्नता न्यून देखियो, आगामी दिनमा उनीहरुको अर्थपूर्ण सहभागितामा कार्यक्रम तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्नु पर्ने देखियो ।
- लैससास नीति, रणनीति तथा कार्य योजना तर्जुमा नभएता पनि वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रममा न्यून मात्रामा लैससास बजेटको व्यवस्था भएता पनि आगामी दिनमा ठोस नीति तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्ने आवश्यकता देखिएको ।

८. समग्रमा लैससास मूलप्रवाहिकरण रणनीति निर्माणको मुल्याँकन (स्थानीय तहको प्रतिवद्धता, विधिको प्रभावकारीता, कार्यक्रमको उद्देश्य प्राप्तिको अवस्था आदि)

निर्धारित कार्यक्रम अनुसार ०७८ चैत्र २ गते यशोधरा गाउँपालिकाका पदाधिकारी, कर्मचारी तथा अन्य सरोकारवालाहरु सम्मिलित कार्यशाला गोष्ठी र तत् पश्चात भएका समूहगत छलफलका आधारमा लैससास मूलप्रवाहीकरण रणनीति तर्जुमा गर्दा निम्न अनुसारका प्रतिवद्धता, विधिको प्रभावकारिता र कार्यक्रमका उद्देश्य प्राप्ति भएको महशुस गएिको छ :

- गाउँपालिकाले तर्जुमा गर्ने अल्पकालीन तथा दीर्घकालीन योजना तर्जुमा गर्दा लक्षित वर्गका प्रतिनिधिहरुको समेत अर्थपूर्ण सहभागिता तर्जुमा गन प्रतिवद्धता ।
- लैससासको उद्देश्य तथा महत्वका बारेमा ती वर्गहरुलाई जानकारी गराउनका लागि जनचेता तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रम गर्नु पर्ने बुझाई रह्यो ।
- आगामी दिनमा नीति, कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गर्दा लैससासको मुद्दालाई अनिवार्य रुपमा सम्बोधन गर्ने प्रतिवद्धता ।
- रणनीति तर्जुमाका विषयमा यसको विधि र समयावधि केही कम भएको हो की भन्ने बुझाई रह्यो, जसका लागि केही नमूना छनौट गरी टोल र वस्ती स्तरमा गई बञ्चिति समूहमा परेका समूहहरुसँग छलफल गरी तर्जुमा गर्दा अझ प्रभावकारी हुने सुझाव प्राप्त भयो ।
- रणनीति तर्जुमा गर्नका लागि गरिएका विविध क्रियाकलापले कार्यक्रमको उद्देश्य प्राप्त भएको महशुस भएको ।

९. भनाईहरु (Testimonials)

१. अध्यक्ष श्री गिरजेश कुमार पाण्डेय

"लैससासका विषयमा यशोधरा गाउँपालिकाले उत्कृष्ठ काम गरेको हामीले ठानेका छौं । हामीले प्रत्येक वर्ष महिला, बालबालिका, आदिवासी, जनजाति, दलित, अपांग, जेष्ठ नागरिक, एकल महिला आदीलाई लक्षित गरेर उनीहरुको माग बमोजिमका योजना तथा कार्यक्रमहरु स्वीकृत गरी कार्यान्वियनमा ल्याएका छौं । अबका दिनमा लैससास स्थानीयकरण रणनीति तर्जुमा गरी यसमा गर्नु पर्ने कार्यहरु प्राथमिकीकरण गरी योजनावद्ध तरिकारले गर्दै जाने प्रतिवद्धता समेत व्यक्त गर्दछु । जसका लागि उपस्थित पदाधिकारी, कर्मचारी तथा अन्य सरोकारवाला प्रतिनिधिहरुले यस विषयको गामिभर्यतालाई बुझ्रेर आगामी दिनमा कसरी जाँदा लक्षित वर्ग लगायत समग्र नगरपालिकाको हीत हुने खालका क्रियाकलापहरुमा छलफल गरी रणनीति तर्जुमामा कार्यमा सहयोग पुर्याउनु हुन्छ भन्ने आशा राख्दै यस तर्फ मेरो पूर्ण समर्थन रहनेछ भन्ने विश्लास दिलाउन चाहन्छु"

२. प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत श्री तेजबहादुर सिंह

"विद्यमान ऐन कानूनमा व्यवस्था भए अनुसार लैससासको विषय गाउँलिकाले प्राथमिकताका साथ कार्यान्वियन गर्नु पर्ने हुन्छ । हामीले पनि यस विषयलाई सकेसम्म सम्बोधन गर्ने प्रयास गरेका छौं । वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेटमा यी वर्गका लागि बजेट विनियोजन तथा कार्यान्वियन गर्दै आई रहेका छौं । माग भए जति कार्यक्रम तथा बजेट दिन नसकिएको यथार्थ हो, किनकी सीमित स्रोत र साधनले हामी यसमा बाँधिएका छौं । अब लैससास मूलप्रवाहीकरण रणनीति तर्जुमा भए पश्चात आवश्यकता र प्राथमिकताका आधारमा पक्कै पनि यस क्षेत्रमा गरिने लगानी उनीहरुको वास्तविक मागलाई सम्बोधन गर्ने खालको हुन्छ भन्ने आशा राखेको छु ।"

३.श्री सुमिता मुराऊ, किशोरी अधिकार मञ्च

"यस गाउँपालिकाका बालबालिकाको अवस्था ज्यादै दयनीय छ । विद्यालय भर्ना हुन नसक्नु, भर्ना भए पनि आर्थिक अभावले बीचमै विद्यालय छोडनु, बाल विवाह जस्ता विकृतिले यहाँका अधिकांश बालबालिकालाई पिरोलेको छ । हामी बालविवाह न्यूनिकणका लागि सचेतना अभियान चलाउन गाउँपालिकालाई धेरै अनुरोध गर्यो तर सुनुवाई भएको छैन । गाउँपालिकाबाट केही आर्थिक सहयोग भए यसमा हामी आफैं अभियान चलाउन तयार छौं । यसै गरी विद्यालय जान नसकेका र बीचमै पढाई छोडने बालबालिकाका लागि गाउँपालिको केही राहतको व्यवस्था गरिदिए उनीहरुको भविष्य उज्वल हुने थियो ।"

अनुसूचिहरु

अनुसूचि १: सहभागीको विवरणः

क्र.स	नाम	पद	सम्पर्क नं	इमेल	लिङ्ग			सामाजिक समावेशिकरण						
					म	पु	अन्य	बा. क्षे. ठ.	जनजाति पहाड/ तराई	दलित पहाड/ तराई	मधेशी	मुस्लिम	अन्य	अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु
१	गिरजेश कुमार पाण्डेय	अध्यक्ष, गाउँपालिका	९८५७०५२६९९			√					√			
२	कन्यावती उपाध्याय	उपाध्यक्ष, गाउँपालिका	९८४७०६२०८५		√						√			
३	सरीता त्रिपाठी	वडा अध्यक्ष, वार्ड न.३	९८०८३२७२७४		√						√			
४	भिम प्रकाश धरिकर	कार्यपालिका सदस्य	९८१९४२१२२१			√					√			
५	ईलावती कोरी	महिला सदस्य	९८०७५११९६०		√						√			
६	कमलावती रमदास	महिला सदस्य	९८११५२०८७६		√						√			
७	आरती लोध	वडा सदस्य	९८२४४२०२७१		√						√			
८	शौकी लाल	कार्यपालिका सदस्य	९८००७८७२०८			√					√			
९	श्याम नारायण उपाध्याय	वडा अध्यक्ष, वडा ६	९८४७०६१८५२			√					√			
१०	शिवपुजन पासी	वडा अध्यक्ष, वडा १	९८०७४७०१५०			√					√			
११	तेज बहादुर सिंह	प्र.प्र. अ.	९८५७०५१८४३			√		√						
१२	रेशम राज शर्मा	अ. सातौ	९८५७०५४६९९			√		√						
१३	हरी प्रसाद गिरी	आ. ले. प. अ.	९८४७०६१९९२			√		√						

१४	ध्रुब संजवाल	शिक्षा अधिकृत	९८६३०३५०६२			√					√			
१५	राहुल पाठक	बालमैत्री संयोजक	९८१४४३०६५८			√					√			
१६	आशिक पाठक	नापी एकाई	९८६९४४९२०९			√					√			
१७	रमेश बेलबासे	रोजगार शाखा	९८४७०३१३४१			√		√						
१८	बलराम केरदार	जिन्सी एकाई	९८५७०५००६८			√					√			
१९	पन्च गुलाम नाउ	पंजीकरण शाखा प्रमुख	९८५७०६०७८६			√					√			
२०	अनिल कुमार ओझा	सूचना प्रबिधि अधिकृत	९८५७०५४८४३			√					√			
२१	बिरेन्द्र कुमार मिश्र	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख	९८५६०३९३६०			√					√			
२२	राम नारायण मिश्र	न. प्रा. स.	९८०७५९०७३३			√					√			
२३	निरन्जन कुमार तिवारी	कृषि बिकास अधिकृत	९८५७०५२१३२			√					√			
२४	सुमित्रा मुराउ	जिल्ला स्तरीय किशोरी अधिकार मंच को उपाध्यक्ष	९८००७२३६५३			√					√			
२५	सुर्यमति गडरिया	गा.पा. स्तरीय किशोरी अधिकार मंचको अध्यक्ष				√					√			
२६	तुलसीराम यादव	संवाद समुह संयोजक	९८४७०५२७७९			√					√			
२७	जित नारायण यादव	अपांग समुह	९८४७२०३८५१			√					√			
२८	शारदा कुर्मी	गरिवी निवारण महिला समुह			√						√			

२९	सित देवी तेली	महिला समुह			√						√			
३०	नेपाल लोद	नागरिक समाज				√					√			
३१	हमी दुल्लाहा मुसलमान	समाबेसी अ.बि.के.	९८१२९७३१५५			√						√		
३२	रोजन मुसलमान					√						√		
३३	प्रेमलता भट्ट	समाजसेवी	९८१९४४९४६१		√			√						
३४	दिपेन्द्र कुमार पाठक	वार्ड सचिव, वार्ड ५	९८४७२७५७००			√					√			
३५	बिन्द्बसिनी हरिजन	दलित सामाजिक विकास केन्द्र	९८१७५७१०७२		√					√				
३६	कृष्ण नाथ पाण्डेय	सा.वि.अ.	९८४७०४०३५७			√		√						
३७	पंकज अधिकारी	सहजकर्ता, शताब्दी				√		√						
		जम्मा			**९**	**२८**		**७**		**१**	**२९**			

जनप्रतिनिधिको संख्या : ११ **कर्मचारीको संख्याः १३** **अन्य सहभागीको संख्याः१३**

अनुसूचि २ः

लै.स.सा.स. मूलप्रवाहीकरण रणनीति निर्माण कार्यदलको नामावली

१.कन्यावती उपाध्याय, गा.पा. उपाध्यक्ष -संयोजक

२. तेज बहादुर सिंह, प्र.प्र.अ.-सदस्य

३. रेशम राज शर्मा, अ. सातौ - सदस्य

४. बिरेन्द्र कुमार मिश्र, स्वास्थ्य शाखा प्रमुख - सदस्य

५. कृष्ण नाथ पाण्डेय , सा.वि.अ.- सदस्य सचिब

अनुसूचि ३

लै.स.सा.स.मूलप्रवाहीकरण रणनीति निर्माणको क्रममा समुह केन्द्रित छलफलमा र अन्तरवार्तामा सहभागी व्यक्तिहरुको नामावली

१.पुष्पावती बसाइ

२. चरणमती तेली

३. जितनारायण यादव- अपांग समुदाय

४. शारथा कुर्मी -गरिबी निवारण महिला समुह

५. सितादेवी तेली

६. सुमिता मुराउ - किशोरी अधिकार मंच

७. सुर्यमति गडरिया - किशोरी अधिकार मंच

८. उद्बोध भण्डारी - सहजकर्ता, शताब्दी रिसर्च सेन्टर

अनुसूचि ४

लै.स.सा.स.मूलप्रवाहीकरण रणनीति निर्माणको क्रममा समुह केन्द्रित छलफल र अन्तरवार्तामा सोधिएका प्रश्नहरुको सूची

१. तपाईंलाई लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण (जेसी)/लक्षित वर्ग/बञ्चिती समूहमा परेका व्यक्ति/ सीमान्तकृत वर्ग भनेको थाहा छ (उत्तरदाता अनुसार) ?

२. नेपालको संविधान तथा अन्य कानूनले यी समूहहरुलाई प्रदान गरेको हक, अधिकार तथा सहभागिताका विषयमा केही थाहा छ ? थाहा छ भने के के छन् त ?

३. पालिकाले यी वर्गका लागि के के कुरामा सहयोग वा विकास गर्नु पर्छ होला ? हालसम्म तपाईंको पालिकाबाट यी वर्गका लागि के के विकासका कार्यहरु भएका छन ? अनि त्यसमा तपाईंहरुको सहभागिता ?

४. तपाईंको पालिकामा कुनै ऐन नियम बनाउँदा तपाईंलाई त्यसको बारेमा जानकारी दिन्छन, जस्तो तपाईंसँग कुनै राय सुझाव लिन्छन ?

५. तपाईंको पालिकामा लैंगिक हिंसा राहत कोष स्थापना भई कार्यन्वयन भएको छ कि छैन ? छ भने त्यो रकम के के कार्यमा खर्च भएको छ ?

६. मधेशी महिला, बुहारी तथा किशोरीहरुलाई समय समयममा तालिम दिने वा अन्य अवसरमा सहभागी गराइएको छ छैन रु छ भने कस्तो कार्यमा ?

७. गाउँघरमा हुने मदिरा उत्पादन, बेचबिखन बन्द गर्नु पर्ने वा नियन्त्रण गर्ने कार्यमा तपाईंको पालिकाबाट वा स्थानीय स्तरबाट केही पहल भएको छ कि छैनरु छ भने कस्तो प्रकारको पहल भएको छ ?

८. महिला, बालबालिका, किशोरीहरुको पठन पाठन र शिक्षाको अवस्था कस्तो रहेको छ ? पालिकाले यसमा के सहयोग गरेको छ ? तपाईं यस विषयमा पालिकाबाट कुन कुराको आषा राख्नुहुन्छ?

९. हरेक वडालाई समेटने गगरी बर्थिंग सेन्टर रहेको छ कि छैन रु छैन भने कहाँ गएर त्यस्तो सुविधा लिनुहुन्छ ?

१० . महिलाहरुलाई बिशेष खालको सुबिधा जस्तोः सुत्केरी हुने बेलामा आवश्यक परे निःशुल्क एम्बुलेन्स सेवा छ छैन ?

११. विपन्न वर्गका लागि स्थान अनुसारको शिपमुलक तालिम दिई ब्यबसाहिकरण र बजारीकरण को व्यवस्था गरिएको छ कि छैन ?

१२. एकल महिला/बालबालिका/दलित/आदिवासी/अपाङ्ग/जेष्ठ नागरिकको लागि बिशेष कार्यक्रम रहेको छ कि छैन ?

१३. आर्थिक अवस्था कमजोर भएका बालबालिकाहरुलाई विद्यालय भर्ना गराउनमा तपाईंको पालिकाले के गरेको छ ? साथै विचमै विद्यालय छोडने बालबालिकाका लागि कुनै व्यवस्था गरेको छ छैन ?

१४. किशोरीहरुको लागि आत्म सुरक्षाको तालिम दिइएको छ कि छैन ?

१५. बाल बिबाह नियन्त्रण गर्न के पहल भएको छ?

१४. अन्य समसामयिक विषयहरु ....

अनुसूचि ५

कार्यक्रमका केही झलकहरु

REDMI NOTE 9S
AI QUAD CAMERA

REDMI NOTE 9S
AI QUAD CAMERA

REDMI NOTE 9S
AI QUAD CAMERA

यशोधरा गाउँ पालिका
बैंदौली कपिलवस्तु
५नं. प्रदेश - नेपाल
REDMI NOTE 9S
AI QUAD CAMERA